

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica	Batxillerat / Grau en Teologia					
Assignatura	2SA04I PATROLOGIA					
Any	2023-2024	Curs	Segon	Valor lectiu	3 ECTS	
Període lectiu	Segon semestre	Hores setmanals		2	Àrea	CC institucionals
Professor/a	Joan Torra			Llengua	Català	

Descripció/Justificació

La importància que els Pares tenen per a la teologia i, molt particularment, per a la comprensió de la sagrada Escripura, es dedueix amb gran claredat d'algunes de les declaracions de la constitució *Dei Verbum* del concili Vaticà II sobre el valor i el paper de la Tradició. «La sagrada Tradició i la sagrada Escripura estan estretament unides i compenetrades. [...] La sagrada Tradició transmet íntegrament als successors dels apòstols la paraula de Déu que fou confiada als apòstols per Crist, el Senyor, i l'Esperit Sant. [...] L'Església no obté la seva certesa sobre totes les veritats revelades tan sols de la sagrada Escripura. Per això cal acollir i venerar l'una i l'altra, l'Escripura i la Tradició, amb idèntica adhesió i reverència» (n. 9). La sagrada Escripura ha de ser «com l'ànima de la sagrada teologia» i «el seu fonament perenne» (n. 24), forma una unitat inseparable amb la sagrada Tradició, «un únic dipòsit sagrat de la paraula de Déu confiat a l'Església, [...] que no pot subsistir independentment» (n. 10). I són precisament «els ensenyaments dels sants Pares» els que «testimonien la presència viva d'aquesta Tradició, les riqueses de la qual són infoses a l'actuació i a la vida de l'Església que creu i que prega» (n. 8).

Requisits i orientacions prèvies

No hi ha cap matèria prèvia que sigui imprescindible atès que al llarg del curs es va veient el naixement de les diferents disciplines teològiques en els textos dels Pares.

Objectius

Generals

El curs té per objectiu dur a terme una aproximació seriosa i sistemàtica a l'estudi dels Pares de l'Església i, en general, de la literatura cristiana antiga, per tal de facilitar claus de lectura i de comprensió d'aquesta època privilegiada de la història de la teologia. Per això es procura il·luminar el curs amb els textos més fonamentals.

Específics

Dins de les limitacions que té el curs, tenint present l'amplada de la temàtica, se cerca de combinar, després d'una introducció metodològica, una presentació panoràmica del conjunt d'aquests escrits i de les seves aportacions, amb la presentació més analítica dels autors i dels escrits més importants –ressaltant-ne alguns més monogràficament– i una presentació de l'evolució dels temes més fonamentals: sentit dels Pares en l'Església, mètode teològic, sinodalitat, símbol de la fe, ortodòxia-heretgia, diferenciació Orient-Occident, escoles teològiques i exegètiques, praxi litúrgica, recepció de la filosofia i la cultura...

Competències

Competències transversals (genèriques)

- Capacitat d'organització i planificació del treball intel·lectual, amb esforç i perseverança per portar-lo a terme.
- Capacitat d'anàlisi i de síntesi en els diversos elements que van apareixent.
- Capacitat de reflexió, de raonament crític i de discerniment sobre allò essencial i accessori.
- Claredat en el pensament i precisió en l'expressió parlada i escrita a l'hora d'elaborar un discurs teològic, per tal d'aprendre a construir el propi coneixement.
- Coneixement de les fonts d'informació patristiques que tenim a l'abast.
- Capacitat de treball en equip i d'exposició/debat sobre les matèries tractades.

Competències específiques:

- Descriure i justificar les característiques específiques i diferenciadores dels diversos textos dels Pares objecte d'estudi.
- Conèixer i entendre el context històric i cultural en què s'elaboren els textos.
- Saber reconèixer els gèneres literaris amb què escriuen els Pares.
- Coneixement dels principals fonaments bíblics.
- Precisió en la formulació d'allò que els Pares han escrit.

Continguts

I. INTRODUCCIÓ

1. Qüestions metodològiques
2. Ambient històric i cultural

II. PARES PRE-NICENS

1. Els Pares Apostòlics: Didakhé, Climent de Roma, Carta de Bernabé, Ignasi d'Antioquia, Pastor d'Hermas
2. La literatura herètica: el gnosticisme, Ireneu de Lió
3. Les Actes dels màrtirs
4. Els Pares Apologetes grecs. Justí. Diognet
5. La teologia africana: Tertul·lià, Cebrià de Cartago
6. La teologia romana: Hipòlit, Novacià
7. L'escola d'Alexandria: Climent d'Alexandria, Orígenes

III. PARES POST-NICENS

1. Atanasi i la controvèrsia arriana
2. Antoni i el monaquisme
3. Els Pares Capadocis: Basili, Gregori de Nazianz, Gregori de Nissa
4. Exegesi antioquena i alexandrina: Joan Crisòstom, Ciril d'Alexandria
5. Els grans Pares llatins: Ambròs, Jeroni, Agustí, Gregori el Gran

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

En el desenvolupament de les classes es procurarà alternar l'estudi i la reflexió personals amb el treball en equip. D'aquí que es procuri potenciar el diàleg, així com l'exposició i el comentari per part de l'alumnat de determinades qüestions.

- En les classes:
Es presentarà allò més fonamental de cadascun dels temes del programa.
I s'analitzaran els textos de Pares de referència, a partir sobretot, dels publicats a la col·lecció *Clàssics dels cristianisme*.
- Cada alumne/a haurà de presentar i comentar a la classe la lectura d'un text dels Pares.

- A la tutoria individual es donaran orientacions per a l'exposició a l'aula i per al treball personal.

Avaluació

Criteris d'avaluació:

- Es comprovarà la consecució dels objectius i estratègies mitjançant els exàmens, els treballs i en la tutoria personal.
- Per tractar-se d'una avaluació continuada es tindrà en compte l'assistència a classe, el diàleg i la participació en les activitats proposades.
- Es valorarà la redacció, la presentació i l'aportació personal especialment en els treballs i activitats.
- Es donarà un valor positiu a la capacitat d'elaborar un judici propi a la llum de la informació adquirida.
- Es valorarà l'assistència a seminaris, conferències o activitats complementàries relacionades amb la matèria.

Tècniques d'avaluació:

- S'avaluaran les competències genèriques en les tutories personalitzades així com les exposicions i el diàleg a classe (10 %).
- Les competències específiques s'avaluaran:
 - mitjançant un examen a final de curs que pot ser escrit o bé oral.
 - un treball elaborat per l'alumne
 - les exposicions a classe

Bibliografia bàsica

- BUSQUETS, J., *Les heretgies en l'Església antiga (ss. I-VI)* (Quadern d'apunts 4), Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya 2012.
- DI BERARDINO, A. (dir.), *Patrología*, vol. III, *La edad de oro de la literatura patristica latina*, Madrid: BAC 1981.
- (dir.), *Diccionario Patristico y de la Antigüedad Cristiana*, 2 vols., Salamanca: Ediciones Sígueme 1991 (I), 1992 (II).
- DROBNER, H. R., *Manual de patrología*, Barcelona: Editorial Herder 1999.
- HAMMAN, A. G., *La vida cotidiana de los primeros cristianos*, Madrid: Ediciones Palabra ²1986.
- JANERAS, S., «Nota bibliogràfica. Llegir els Sants Pares en català», *Qüestions de Vida Cristiana* 199-200 (2000) 203-226.
- PADOVESE, L., *Introducción a la teología patristica*, Estella: Editorial Verbo Divino 1996.
- PIFARRÉ I CLAPÉS, CEBRIÀ M., *Literatura cristiana antiga. Autors, història, idees, antologia de textos* (Scripta et Documenta 79), Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat 2008.
- QUASTEN, J., *Patrología*, vol. I, *Hasta el Concilio de Nicea*, Madrid: BAC 1961, vol. II, *La edad de oro de la literatura patristica griega*, Madrid: BAC 1962.
- TORRA, J., *Pares de l'Església, joves en l'Església* (Emaús 91), Barcelona: Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona 2010. [Traducció castellana: *Padres de la Iglesia, jóvenes en la Iglesia*, Barcelona: CPL 2010].
- TREVIJANO, R., *Patrología*, Madrid: BAC ³1998.
- VERBRACKEN, P., *Llevat dins la pasta. Els primers cristians*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1978.
- VIVES, J., *Los Padres de la Iglesia. Textos doctrinales del cristianismo desde los orígenes hasta san Atanasio*, Barcelona: Editorial Herder 1982.